

GIÁO DỤC VĂN HÓA, THẨM MỸ VÀ NHÂN CÁCH THÔNG QUA HOẠT ĐỘNG NGOẠI KHÓA Ở NHÀ TRƯỜNG QUÂN ĐỘI

Hoàng Xuân Nghinh, Nguyễn Thanh Vũ, Nguyễn Cao Khiết
Tiểu đoàn 1, Sĩ quan Lục quân 2

Tóm tắt: Bài báo phân tích vai trò của hoạt động ngoại khóa trong giáo dục văn hóa, thẩm mỹ và nhân cách cho học viên ở các nhà trường quân đội. Trên cơ sở đánh giá thực trạng tổ chức ngoại khóa hiện nay, nghiên cứu chỉ ra những kết quả đạt được, hạn chế và nguyên nhân. Từ đó, bài viết đề xuất các giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả giáo dục toàn diện thông qua hoạt động ngoại khóa, bao gồm nâng cao nhận thức của chủ thể giáo dục, đổi mới nội dung và phương pháp tổ chức, phát huy vai trò nêu gương của giảng viên – cán bộ, xây dựng môi trường văn hóa lành mạnh và tăng cường phối hợp, xã hội hóa. Những giải pháp này góp phần bồi dưỡng phẩm chất “vừa hồng, vừa chuyên” cho học viên sĩ quan, đáp ứng yêu cầu xây dựng Quân đội nhân dân Việt Nam cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, hiện đại.

Từ khóa: Hoạt động ngoại khóa; văn hóa quân sự; giáo dục thẩm mỹ; nhân cách quân nhân; nhà trường quân đội.

EDUCATION OF CULTURE, AESTHETICS AND PERSONALITY THROUGH EXTRA-CURRICULAR ACTIVITIES AT MILITARY SCHOOLS

Abstract: The article analyzes the role of extra-curricular activities in cultural, aesthetic and personality education for students at military schools. Based on the assessment of the current situation of extra-curricular organization, the study points out the achievements, limitations and causes. From there, the article proposes solutions to improve the effectiveness of comprehensive education through extra-curricular activities, including raising awareness of educational subjects, innovating content and organization methods, promoting the exemplary role of lecturers and staff, building a healthy cultural environment and enhancing coordination and socialization. These solutions contribute to fostering the qualities of “both red and professional” for officer cadets, meeting the requirements of building a revolutionary, disciplined, elite, and modern Vietnam People’s Army.

Keywords: Extracurricular activities; military culture; aesthetic education; soldier personality; military school.

Nhận bài: 22/10/2025

Phản biện: 22/10/2025

Duyệt đăng: 25/10/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong bối cảnh toàn cầu hóa, hội nhập quốc tế và cách mạng khoa học, công nghệ phát triển mạnh mẽ, giáo dục, đào tạo trong Quân đội nhân dân Việt Nam đứng trước yêu cầu mới: Không chỉ đào tạo đội ngũ sĩ quan có trình độ chuyên môn, năng lực chỉ huy, kỹ năng quân sự vững vàng, mà còn phải bồi dưỡng giá trị văn hóa, năng lực thẩm mỹ và nhân cách quân nhân cách mạng. Đây là những yếu tố nền tảng để hình thành phẩm chất toàn diện của người sĩ quan, người chiến sĩ “vừa hồng, vừa chuyên”, có trí tuệ, bản lĩnh, nhân văn và khát vọng cống hiến cho Tổ quốc.

Trong đó, hoạt động ngoại khóa đóng vai trò đặc biệt quan trọng. Không chỉ là phần mở rộng của chương trình học tập chính khóa, ngoại khóa còn là môi trường giàu tính trải nghiệm, sáng tạo, góp phần hình thành và phát triển nhân cách, thẩm mỹ, lối sống, đạo đức, văn hóa ứng xử cho học viên. Thông qua các hoạt động văn hóa, thể thao, văn nghệ, tham quan, sinh hoạt tập thể, học viên được bồi dưỡng năng lực cảm thụ cái đẹp, tình yêu cuộc sống, lòng nhân ái, tinh thần đồng đội, tính kỷ luật và ý chí vượt khó, những phẩm chất không thể thiếu của người sĩ quan trong thời kỳ mới.

Việc tăng cường giáo dục văn hóa, thẩm mỹ và nhân cách thông qua hoạt động ngoại khóa ở nhà trường quân đội vì thế không chỉ góp phần nâng cao chất lượng giáo dục toàn diện, mà còn trực tiếp phục vụ mục tiêu chiến lược: xây dựng con người quân đội “Trung với Đảng, hiếu với dân, sẵn sàng chiến đấu hy sinh vì độc lập, tự do của Tổ quốc, vì chủ nghĩa xã hội”. Đây là nhiệm vụ vừa cấp thiết, vừa lâu dài, đòi hỏi cách tiếp cận khoa học, hệ thống và sáng tạo trong tổ chức thực hiện.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Vai trò của hoạt động ngoại khóa trong giáo dục văn hóa, thẩm mỹ và nhân cách

Hoạt động ngoại khóa trong nhà trường quân đội là một bộ phận quan trọng của quá trình giáo dục, đào tạo, được tổ chức ngoài giờ học chính khóa, nhằm củng cố, mở rộng tri thức, đồng thời hình thành và phát triển phẩm chất, năng lực của học viên. Trong điều kiện đào tạo sĩ quan trẻ, hoạt động ngoại khóa có vai trò đặc biệt ở ba phương diện chính:

Thứ nhất, bổ sung và mở rộng tri thức văn hóa, xã hội. Các hoạt động tham quan, giao lưu văn hóa, tìm hiểu di tích lịch sử, truyền thống đơn vị

giúp học viên hiểu sâu hơn về lịch sử dân tộc, bản sắc văn hóa Việt Nam và giá trị “Bộ đội Cụ Hồ”, nền tảng tinh thần của Quân đội nhân dân Việt Nam.

Thứ hai, bồi dưỡng năng lực thẩm mỹ, cảm xúc và sáng tạo nghệ thuật. Thông qua các hoạt động văn hóa, văn nghệ, hội diễn, triển lãm, sáng tác ca khúc, thơ, ảnh, học viên được nuôi dưỡng tình yêu cái đẹp, khả năng cảm thụ nghệ thuật và tinh thần sáng tạo. Đây là yếu tố quan trọng để người sĩ quan biết “chiến đấu bằng cả trí tuệ và tâm hồn”, giữ gìn nét đẹp văn hóa trong môi trường quân ngũ.

Thứ ba, hình thành nhân cách, lối sống và văn hóa ứng xử quân nhân. Trong hoạt động ngoại khóa, học viên rèn luyện tinh thần tập thể, ý thức tổ chức, kỷ luật, trách nhiệm, tính tự giác và năng lực làm việc nhóm. Qua đó, hình thành nhân cách hài hòa giữa trí tuệ, đạo đức, thẩm mỹ, giữa lý tưởng cách mạng và tình cảm nhân văn.

Như vậy, hoạt động ngoại khóa chính là “mảnh đất hiện thực hóa” giáo dục toàn diện, nơi tri thức kết hợp với cảm xúc, hành động gắn với tư duy, và văn hóa hòa quyện cùng nhân cách người sĩ quan tương lai.

2.2. Thực trạng tổ chức hoạt động ngoại khóa trong các nhà trường quân đội hiện nay

Những năm gần đây, công tác tổ chức hoạt động ngoại khóa trong các học viện, nhà trường quân đội có nhiều đổi mới tích cực. Nhiều đơn vị đã chủ động xây dựng chương trình ngoại khóa theo chủ đề, theo chuyên ngành đào tạo, gắn với các phong trào như “Tuổi trẻ học đường quân đội xung kích, sáng tạo, rèn luyện và cống hiến”, “Thanh niên quân đội làm theo lời Bác”. Các hình thức tổ chức đa dạng hơn: hội thi văn nghệ, diễn đàn học viên, câu lạc bộ văn hóa, thể thao, ngày hội đọc sách, cuộc thi tìm hiểu truyền thống, mô hình “Ngày học viên tự quản”...

Nhờ đó, đời sống tinh thần của học viên phong phú hơn, môi trường văn hóa học đường quân đội trở nên sinh động, lành mạnh, góp phần tạo động lực học tập và rèn luyện.

Tuy nhiên, thực tế vẫn còn những hạn chế: Một số hoạt động còn hình thức, thiếu chiều sâu giáo dục; nội dung chưa gắn chặt với mục tiêu đào tạo sĩ quan; công tác định hướng tư tưởng, giá trị thẩm mỹ chưa được quan tâm đúng mức; cơ sở vật chất, không gian văn hóa, tài liệu phục vụ ngoại khóa còn hạn chế. Một bộ phận học viên vẫn chưa nhận thức đầy đủ về ý nghĩa của ngoại khóa, dẫn đến tham gia thiếu tích cực, chủ động.

Nguyên nhân chủ yếu là do nhận thức của một số cấp ủy, chỉ huy, cơ quan chính trị và đội ngũ giảng viên về vai trò của giáo dục văn hóa, thẩm mỹ, nhân cách thông qua ngoại khóa chưa thật sâu sắc; đội ngũ cán bộ phụ trách hoạt động văn hóa chưa được đào tạo chuyên nghiệp; cơ chế phối hợp giữa các tổ chức trong nhà trường còn thiếu đồng bộ.

2.3. Giải pháp tăng cường giáo dục văn hóa, thẩm mỹ và nhân cách thông qua hoạt động ngoại khóa ở nhà trường quân đội

Giáo dục văn hóa, thẩm mỹ và nhân cách trong các nhà trường quân đội thông qua hoạt động ngoại khóa là một quá trình tổng hợp, đòi hỏi sự phối hợp chặt chẽ giữa tổ chức, con người, môi trường sư phạm, cơ sở vật chất, công nghệ. Để đạt hiệu quả toàn diện, cần triển khai đồng bộ nhiều giải pháp, từ nhận thức, tổ chức, phương pháp, đến điều kiện và cơ chế phối hợp. Năm giải pháp trọng tâm dưới đây vừa mang tính định hướng, vừa có tính khả thi cao.

Một là, nâng cao nhận thức và trách nhiệm của các chủ thể giáo dục trong tổ chức ngoại khóa

Nhận thức là yếu tố tiên quyết quyết định hành vi và chất lượng triển khai. Cấp ủy, chỉ huy, cơ quan chính trị, tổ chức quần chúng, giảng viên và cán bộ quản lý học viên cần được quán triệt sâu sắc: hoạt động ngoại khóa là một bộ phận quan trọng trong giáo dục toàn diện, không chỉ bổ sung tri thức mà còn hình thành nhân cách, bồi dưỡng năng lực thẩm mỹ, phát triển kỹ năng sống và rèn luyện phẩm chất quân nhân. Để thực hiện, các nhà trường cần:

Xây dựng chính sách, kế hoạch, tiêu chí đánh giá hoạt động ngoại khóa rõ ràng, gắn với mục tiêu đào tạo sĩ quan trẻ, trong đó có chỉ tiêu về văn hóa, thẩm mỹ và nhân cách.

Đào tạo cán bộ, giảng viên, tổ chức đoàn, hội phụ trách hoạt động ngoại khóa, nâng cao kỹ năng tổ chức, hướng dẫn, định hướng tư tưởng và phát hiện năng lực cá nhân của học viên.

Thực hiện cơ chế kiểm tra, giám sát và đánh giá chất lượng hoạt động ngoại khóa định kỳ, đảm bảo tính thực chất, tránh hình thức, cơ học.

Khi nhận thức được nâng lên, mỗi chủ thể giáo dục sẽ chủ động, sáng tạo hơn trong cách thức tổ chức và hướng dẫn học viên tham gia hoạt động ngoại khóa, từ đó tạo ra hiệu quả giáo dục nhân cách và thẩm mỹ bền vững.

Hai là, đổi mới nội dung, hình thức và phương pháp tổ chức hoạt động ngoại khóa

Nội dung và hình thức ngoại khóa cần đảm bảo phù hợp với đặc thù quân đội, đặc điểm tâm lý và nhu cầu phát triển của học viên sĩ quan trẻ. Các hoạt động cần:

Bám sát chủ đề văn hóa, lịch sử, nghệ thuật, kỹ năng sống, gắn với chương trình đào tạo chính khóa, nhưng mở rộng sang các lĩnh vực xã hội, nghệ thuật, thể thao, tình nguyện. Ví dụ: hội thi văn nghệ, thi sáng tác ca khúc, triển lãm ảnh, hội thảo khoa học, ngày hội đọc sách, tham quan di tích lịch sử, văn hóa.

Kết hợp trải nghiệm và sáng tạo, khuyến khích học viên tự đề xuất ý tưởng, thiết kế chương trình và dẫn dắt hoạt động. Điều này giúp học viên rèn luyện tư duy sáng tạo, năng lực tổ chức, khả năng lãnh đạo và kỹ năng làm việc nhóm.

Đổi mới phương pháp tổ chức, ưu tiên các hình thức học tập trải nghiệm, phản hồi tức thì, trò chơi giáo dục, mô phỏng tình huống thực tiễn. Ví dụ: tổ chức các tình huống xử lý khủng hoảng, tranh luận về vấn đề đạo đức, nghệ thuật biểu diễn quân sự, hoặc các trò chơi tập thể phát triển kỹ năng hợp tác và sáng tạo.

Bằng cách này, hoạt động ngoại khóa trở thành “lớp học mở” nơi học viên không chỉ học kiến thức mà còn trải nghiệm và hình thành nhân cách, cảm xúc và thẩm mỹ quân sự.

Ba là, phát huy vai trò nêu gương và ảnh hưởng văn hóa của đội ngũ giảng viên, cán bộ quản lý học viên

Đội ngũ giảng viên, cán bộ quản lý học viên là hình mẫu và lực lượng dẫn dắt trong mọi hoạt động ngoại khóa. Họ không chỉ truyền đạt kiến thức mà còn là người truyền cảm hứng, nêu gương về nhân cách, phong cách và văn hóa ứng xử. Giải pháp cụ thể gồm:

Xây dựng đội ngũ giảng viên, cán bộ mẫu mực, có phẩm chất chính trị vững vàng, năng lực chuyên môn tốt, khả năng tổ chức hoạt động ngoại khóa và năng lực cảm thụ văn hóa, thẩm mỹ.

Khuyến khích giảng viên, cán bộ tham gia hoạt động ngoại khóa cùng học viên, hướng dẫn, hỗ trợ và phản hồi, đồng thời nêu gương về kỷ luật, sáng tạo và tinh thần hợp tác.

Đào tạo, bồi dưỡng cán bộ quản lý học viên về kỹ năng tổ chức, đánh giá, định hướng tư tưởng và phát hiện năng lực cá nhân, để họ trở thành những “người dẫn đường văn hóa” trong môi trường học đường quân đội.

Vai trò nêu gương và ảnh hưởng văn hóa của đội ngũ cán bộ là cầu nối giữa lý thuyết và thực

hành, giúp học viên hình thành nhân cách toàn diện và thẩm mỹ quân sự.

Bốn là, đầu tư cơ sở vật chất, thiết chế văn hóa và môi trường sư phạm lành mạnh

Một môi trường học đường phong phú về văn hóa, thẩm mỹ là điều kiện cần để ngoại khóa phát huy hiệu quả. Các nhà trường cần:

Đầu tư, khai thác và nâng cấp thiết chế văn hóa: Nhà truyền thống, phòng sinh hoạt văn hóa, thư viện, câu lạc bộ, sân khấu, khu thể thao, giải trí.

Ứng dụng công nghệ số: Thư viện điện tử, không gian học tập sáng tạo, nền tảng tương tác trực tuyến về văn hóa, thẩm mỹ và kỹ năng sống. Điều này giúp học viên tiếp cận tri thức một cách linh hoạt, trải nghiệm phong phú và đa chiều.

Tạo môi trường sư phạm quân đội lành mạnh và giàu tính thẩm mỹ, kết hợp giữa kỷ luật, chính quy và thân thiện, gần gũi, kích thích học viên tự do sáng tạo, phát triển cảm xúc và phong cách quân nhân.

Môi trường này vừa bảo đảm tính quân sự, kỷ luật, vừa nuôi dưỡng thẩm mỹ, văn hóa, nhân cách, giúp học viên hình thành thái độ sống tích cực và ý thức trách nhiệm với bản thân, đồng đội và xã hội.

Năm là, tăng cường phối hợp, xã hội hóa và lan tỏa giá trị văn hóa, thẩm mỹ

Hoạt động ngoại khóa không thể chỉ dựa vào nhà trường; cần xây dựng hệ sinh thái giáo dục mở, kết nối nội bộ, ngoại vi, kết hợp xã hội hóa:

Phối hợp với các đơn vị quân đội, trung tâm văn hóa, bảo tàng, trường đại học dân sự, nhà hát quân đội để tổ chức giao lưu, biểu diễn, triển lãm, tham quan, dã ngoại, hội thảo.

Nhân rộng các mô hình hiệu quả, điển hình tiên tiến trong tổ chức hoạt động ngoại khóa, truyền thông nội bộ để tạo hiệu ứng lan tỏa, khuyến khích học viên tham gia chủ động và sáng tạo.

Kết nối hoạt động ngoại khóa với công tác dân vận, thiện nguyện, phát triển cộng đồng, giúp học viên trải nghiệm thực tế, rèn luyện kỹ năng sống, bồi dưỡng nhân cách, tinh thần trách nhiệm và lòng nhân ái.

Khi được sống trong môi trường văn hóa quân đội phong phú, sáng tạo, học viên sẽ tự hình thành nhân cách mẫu mực, năng lực cảm thụ thẩm mỹ, kỹ năng ứng xử văn minh và phẩm chất đạo đức cao, từ đó trở thành những sĩ quan toàn diện, đáp ứng yêu cầu chiến đấu, quản lý và lãnh đạo trong Quân đội nhân dân Việt Nam thời kỳ mới.

III. KẾT LUẬN

Giáo dục văn hóa, thẩm mỹ và nhân cách thông qua hoạt động ngoại khóa ở nhà trường quân đội là một hướng đi đúng đắn, góp phần quan trọng vào quá trình hình thành nhân cách toàn diện cho học viên, những sĩ quan tương lai của Quân đội nhân dân Việt Nam. Thông qua ngoại khóa, học viên không chỉ được củng cố tri thức mà còn được rèn luyện tâm hồn, cảm xúc, phong cách và lối sống văn hóa quân nhân.

Để công tác này đạt hiệu quả cao, các nhà trường quân đội cần tiếp tục đổi mới mạnh mẽ

nhận thức, phương pháp, tổ chức; xây dựng môi trường văn hóa học đường phong phú, nhân văn, giàu tính thẩm mỹ; đồng thời khơi dậy vai trò chủ động, sáng tạo của học viên trong mọi hoạt động. Khi đó, hoạt động ngoại khóa thực sự trở thành cầu nối giữa tri thức và nhân cách, giữa học tập và cống hiến, góp phần xây dựng lớp sĩ quan trẻ có phẩm chất chính trị vững vàng, văn hóa sâu sắc, thẩm mỹ tinh tế và nhân cách mẫu mực, đáp ứng yêu cầu xây dựng Quân đội “cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, hiện đại” trong giai đoạn mới.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

Huỳnh Quốc Thắng (2025). *Giáo dục văn hóa dân tộc trong bối cảnh hội nhập toàn cầu*. Báo Quảng Trị. baoquangtri.vn
Viện Nhân học Văn hóa (2025). *Nhân học văn hóa ở Việt Nam: Diễn trình và nghiên cứu* (PGS, TS Đỗ Lai Thúy và ThS Phạm Minh Quân chủ biên). NXB Khoa học xã hội. Báo Nhân Dân điện tử